

Alina COSTIN

INTRODUCERE ÎN ASISTENȚA SOCIALĂ

Alina COSTIN

INTRODUCERE ÎN ASISTENȚA SOCIALĂ

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COSTIN, ALINA

Introducere în asistența socială / Alina

Costin. – București : Pro Universitaria, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-925-7

36(075.8)

A group of five children, three boys and two girls, are shown from the chest up, looking upwards and smiling. They are arranged in a circle, with their heads tilted back. The background is a clear, bright blue sky. The children are wearing colorful clothing: a blue shirt, a green shirt, a red shirt, and a yellow shirt. The overall mood is joyful and optimistic.

*Oamenii supraviețuiesc nu prin grija față de ei înșiși, ci
prin iubirea celorlalți față de ei.*

Lev Tolstoi

Dragi studenți,

Ați ales să urmați cursurile unei specializări foarte frumoase și profunde practică de oameni deosebiți, pentru care valoarea umană este principiul fundamental în viață. Am conceput această lucrare ca un ghid pentru studenții de la Programul de studiu Asistență socială în care am prezentat principalele elemente privind organizarea sistemului de asistență socială în România. Materialul este prezentat într-o formă accesibilă și face referiri la legislație și principalele reglementări în domeniu. De asemenea am făcut referiri la serviciile, instituțiile din domeniu care funcționează în județul Arad, astfel încât această lucrare să constituie un instrument util pentru studenții care doresc să aibă o imagine generală asupra mediului de servicii sociale din județul nostru.

1. CE ESTE ASISTENȚA SOCIALĂ?

Pentru a putea înțelege rapid și ușor ce anume este asistența socială, am putea face o analogie a acestui domeniu de activitate cu cel de asistență medicală; dacă ajutorul medical se acordă oamenilor care au probleme de sănătate, ajutorul social/asistența socială se acordă oamenilor care au probleme sociale. Dar ce sunt acelea, probleme sociale? Orice situație indezirabilă, care nu este de dorit să existe sau să se întâmple și care afectează un număr semnificativ de oameni este considerată o problemă socială. Sărăcia, șomajul, consumul de droguri, abandonul de copii sunt fenomene care, dacă afectează un segment mai mare de populație sunt considerate probleme sociale.

Așadar, asistența socială este un domeniu de activitate specializată prin care se acordă suport social persoanelor aflate în dificultate. Aceasta presupune un ansamblu de acțiuni prin care persoana aflată în situație de risc este ajutată să își identifice resursele pentru a putea depăși momentul de criză în care se află. Oamenii fără adăpost, copiii străzii, persoanele cu dizabilități etc sunt numai câteva exemple de „clienți” sau beneficiari ai serviciilor de asistență socială. Este ușor să ne dăm seama de faptul că a profesa în domeniul asistenței sociale presupune în mod obligatoriu vocație. Statutul asistentului social în România nu este cel pe care îl merită deși practicianul în acest domeniu are competențe multiple; bunăoară, se percepe cu totul „altfel” statutul de absolvent de psihologie decât cel de „asistent social”. Iată o percepție care trebuie schimbată și un motiv bun pentru care trebuie să ne implicăm și să susținem această profesie. Cadrul legal și instituțional prin care sunt stabilite principiile și regulile generale de acordare a măsurilor de asistență socială, precum și criteriile de organizare și funcționare a sistemului, în vederea asigurării condițiilor adecvate pentru elaborarea și implementarea

politicilor publice sectoriale din domeniul asistenței sociale sunt asigurate de către Legea asistenței sociale (nr.292/2011). Asistența socială este o componentă a sistemului național de protecție socială care cuprinde serviciile sociale și beneficiile sociale acordate în vederea dezvoltării capacităților individuale sau colective pentru asigurarea nevoilor sociale, creșterea calității vieții și promovarea principiilor de coeziune și incluziune socială.

Dacă în trecut nu prea îndepărtat oamenii își ofereau ajutorul semenilor aflați în proximitatea imediată, astăzi datorită dezvoltării tehnologiei avem posibilitatea să ne oferim suportul unor oameni, grupuri necunoscute. Internetul și mass media reușesc să aducă împreună oameni care nu se cunosc, să participe indirect la derularea unor procese sociale sau economice. Astăzi ni se pare foarte natural să participăm la o transmisie în direct realizată în celalalt capăt al lumii; putem participa la conferințe organizate pe alt continent sau putem achiziționa produse de orice fel din locuri îndepărtate printr-o singură comandă pe internet. Aceste realități descriu de fapt ceea ce noi numim globalizare.

În ce fel globalizarea are efecte asupra procesului de intervenție în situații de criză? Despre globalizare se vorbește foarte des mai ales în ultimii 10 ani. Termenul se referă la faptul că trăim tot mai mult într-o singură lume, astfel încât indivizii, grupurile și națiunile devin interdependente (Giddens, 2010, p.48). Dicționarele definesc globalizarea ca un fenomen de transformare a lumii într-o unitate, care se manifestă la scara întregului glob, prin mijloace specifice. Se operează cu o mulțime de definiții fără a exista neaparat o definiție universal acceptată. Ceea ce trebuie să înțelegem este că acest fenomen pe care îl trăim cu toții și pe care îl experimentăm zilnic în diferite contexte a luat ființă în timp, pe parcursul dezvoltării umanității. Mai mulți factori au

generat acest proces al globalizării cel mai adesea vorbindu-se de factorul economic. Progresul tehnologiei informației și comunicațiilor dar și factorul politic întregesc lista factorilor care au determinat în timp procesul globalizării. Globalizarea face posibilă conviețuirea virtuală a unui cetățean român cu unul australian într-un spațiu virtual; se pot contacta, vedea și vorbi, se pot cunoaște prin intermediul mijloacelor moderne de comunicare. Propriu zis acest fenomen s-a accentuat rapid datorită exploziei progresului tehnologiei și informației. În prezent răspândirea tehnologiei informației permite fluxul informației între oameni din locuri foarte îndepărtate.

Care sunt implicațiile asupra asistenței sociale? Asistăm în ultimii ani la o mulțime de evenimente cu efecte grave asupra umanității. Cutremurul din Japonia (11 martie 2011) care s-a soldat cu peste 15.500 morți, uraganul Sundry care a lovit coasta de Est a Americii (2012) care a produs pagube financiare foarte mari (15 mld dolari) și pierderi umane semnificative; dacă ne referim numai la catastrofele aviatice din acest an, numărul de vieți pierdute este cutremurător, inundațiile care au lăsat mii de familii fără locuințe etc. În fața acestor tragedii la care se adaugă și victimele conflictele armate oamenii nu au rămas nepăsători, oferind suport financiar sau material din diferite părți ale lumii. Am participat fiecare dintre noi la colectarea unor bunuri sau alimente, organizațiile internaționale au intervenit de urgență în recuperarea și reabilitarea victimelor. Vorbim în acest caz de asistență socială internațională care face posibilă întinderea unei mâini de ajutor oamenilor aflați în situații de criză.

2.CUI SE ADRESEAZĂ ASISTENȚA SOCIALĂ?

Familiei aflate în dificultate

Asistența socială este orientată către orice persoană, grup, comunitate care se află în dificultate. Dintre toate aceste grupuri, familia și copilul se află în centrul preocupărilor asistenței sociale. Iată de ce. Este unanim acceptat faptul că familia reprezintă unitatea grupală fundamentală a societății, prin care se transmit valorile fundamentale de la părinți către copiii. Este acesta un motiv foarte întemeiat pentru ca problemele familiei și mai ales a acelor care se află în dificultate să reprezinte un obiectiv central al politicilor sociale. Întotdeauna au existat probleme de familie, ale cuplului marital sau în relațiile părinți-copii dar au existat și soluții. În trecut, rezolvarea sau medierea în cazul acestor probleme era realizată de către instanțe care nu aveau o specializare propriu-zisă în domeniu. Familia care întâmpina anumite dificultăți beneficia de „terapie” în mod spontan de către indivizii și unitățile sociale în mijlocul cărora trăia.

Dacă urmărim evoluția asistenței familiale nespecializate putem contura câteva forme ale acesteia: asistența difuză acordată de către prieteni, vecini, rude, colegi sau alte persoane, desfășurându-se într-o formă dezorganizată și fără a fi structurată pe baza unor principii sau reguli. S-au înființat apoi instituții care urmăreau asistarea și sprijinirea familiilor în special cele tinere; acestea erau instanțe informale și constau în sfătuirea tinerilor căsătoriți, sfatul bătrânilor, instituția nașitului. Ele aveau un grad oarecare de organizare față de primele dar rămâneau totuși la nivelul cunoașterii și practicii comune (Iluț, 2005).

Mai târziu, învățătorii, preoții, medicii sau avocații erau considerați persoane formale, oficiale, cu pregătire intelectuală, ce posedau cunoștințe despre om, familie, societate,

cu un statut social și cultural superior majorității oamenilor, fapt ce le conferea un grad înalt de competență și credibilitate. De aceea aceste persoane aveau un impact mai mare asupra familiilor care le cereau sprijinul în momente de dificultate. Ei erau considerați specialiști în asistența și terapia familiei în respectivele comunități. În prezent, persoanele și familiile aflate în dificultate sunt asistate în cadrul unor instituții specializate de către persoane formate în această direcție. Autorul citat arată că această trecere de la *asistența spontană nesistematică* la cea organizată oficial, cu metode și mijloace specifice a însemnat o profundă schimbare de perspectivă, și anume, de la paradigma clasică, centrată pe individ ca membru al familiei, la cea modernă, ce tratează familia ca unitate. A avut loc o trecere de la abordarea intrapersonală la cea interpersonală.

Această schimbare a abordării a însemnat, în concret, o modalitate diferită de a „trata” problema. Dacă înainte persoana care se prezenta la cabinetul consilierului era considerată ca având anumite curențe în deprinderi, abilități sau o gândire distorsionată, în prezent se pornește de la prezumția că mediul psihosocial apropiat poate obstrucționa sau facilita manifestarea caracteristicilor și tensiunilor individuale. Soluțiile terapeutice trebuie căutate la nivelul relațiilor interpersonale din familie și al familiei ca întreg. S-au conturat astfel, o serie de metode mai mult sau mai puțin tradiționale care aveau același scop: îmbunătățirea calității vieții persoanei sau grupului prin dezvoltarea unor capacități de gestionare a situațiilor de dificultate și a motivației de a regăsi resursele interioare pentru a face acest lucru. Astfel de metode sunt: documentarea, observația, înțelegerea, interviul, genograma, ecomapa, analiza câmpului de forțe, grupul de suport, identificarea punctelor tari ale clientului, consilierea.